

ZO BOVEN, ZO BENEDEN

30 november 1973

Goedenavond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Denkt dus zelf na over alles, wat wordt gebracht. Ik herinner u eraan dat de volgende vrijdag, zijnde een vijfde vrijdag binnen één maand, bestemd is voor het stellen van uw niet-persoonlijke vragen. Ons onderwerp van heden dient eveneens door u, hier in de zaal aanwezig, te worden gesteld. Wat is uw keuze?

ZO BOVEN, ZO BENEDEN

Een gezegde, dat nogal eens wordt aangehaald. Wij moeten om te beginnen dan constateren, dat deze schone zinsnede, ofschoon opgeld doende in esoterische kringen, toch zijn feitelijke basis vindt in de magie en wel in de meer primitieve magie.

In de oude magie vinden wij steeds weer de mens die probeert de krachten van het bovennatuurlijke, de goden, de onbegrepen krachten van de natuur, te bewegen tot reacties die hij begeert. Dit doet hij door op aarde a.h.w. deze machten voor te doen, wat er moet gebeuren. Bekend zijn mogelijk bij u nog de vruchtbaarheidsoffers, zoals deze o.m. in Babylon werden gebracht. Het sperma van een stier werd uitgestrooid door een vorst over een akker. Daarna werd ook het bloed in de bodem gewerkt. Hierdoor werd de vruchtbaarheid en levende kracht of ziel in de aarde gelegd - bloed gold in die dagen vaak als de ziel - en zo de goden bewogen, de vruchtbaarheid aan het volk te doen worden. Bij bepaalde stammen op het Arabisch schiereiland en ook in het stroomgebied van Eufraat en Tigris vinden wij de gewoonte de maangodin - soms ook andere goden - water te offeren door dit rond te sprenkelen onder de begeleiding van passende formules. Een van de offeraars had zeer rijkelijk gesprenkeld, toen kort daarop een kleine overstroming ontstond. Deze priester werd daarvoor onthoofd, daar hij verantwoordelijk werd geacht. Zijn te rijkelijk sprenkelen zag men als oorzaak voor een te rijke regenval. Wat niet alleen het denkbeeld 'zo boven zo beneden', maar ook een ander door u gesteld onderwerp, n.l. recht en strafmaat, illustreert.

De kern van deze spreuk is dus magisch. Ook in de filosofie kunnen wij gegevens vinden die schijnen te passen bij deze uitspraak. Om u een voorbeeld te geven: God heeft alle dingen geschapen. God is eeuwig, God is volmaakt, God is volledig. Dit betekent, dat alles wat bestaan kan, in God voortdurend vertegenwoordigd moet zijn. Dan zal dus alles wat op aarde bestaat of bestaan kan, in God aanwezig zijn. Een argument dat ook nog bij de huidige godsopvatting niet onjuist klinkt. Wij kunnen verder gaan argumenteren volgens de z.g. spiegelmethode. Hierbij speelt reïncarnatie een rol, evenals denkbeelden omtrent de werelden van de geest en de reactie van de geest t.a.v. de stof. Er bestaat zelfs een symbool dat in de late middeleeuwen gebruikt werd om dit uit te drukken. Het lijkt wat op een zandloper en bestaat in wezen uit een X, aangevende de lijnen van werking, en twee horizontale lijnen, waarvan de bovenste de boven of hemelwereld aangeeft en de laagste de aarde. Men zegt dan: deze werelden spiegelen zich. Wat links is in de hemel, is rechts op aarde en omgekeerd - iets wat voor den Uyl en de zijnen mogelijk een vreugdige stelling is.

Het denkbeeld van verspiegeling impliceert verder, dat een geest die op een bepaald niveau van bewustzijn is gekomen en moet reïncarneren, dit zal doen door het zoeken van een tegenstelling tot het reeds bereikte. Men verwezenlijkt dus niet datgene wat men reeds is, maar kiest als leven juist voor datgene wat men nog niet is. Binnen de stellingen van de reïncarnatie is dit geheel aanvaardbaar, omdat reïncarnatie, indien daaraan geen proces van verdere ontwikkeling verbonden is, volgens mij zinloos is.

Stellen wij nu dat je juist door de verspiegeling op aarde altijd weer in situaties terecht zult komen, waardoor je geconfronteerd wordt met het nog niet gekende of beleefde, dan is duidelijk dat zo altijd lering wordt opgedaan, daar het Ik altijd weer voor zich nieuwe omstandigheden zal aantreffen.

Deze stelling doet eveneens nog in bepaalde kringen opgeld in deze dagen. Maar wij zouden nog wat verder in de tijd terug moeten gaan om de oorsprong van de spreuk in juist deze formulering aan te treffen. Wij dienen dan naar Egypte te gaan. Hier bestaan reeds lang de later zo bekend geworden "hermetische geheimen". U dient hierbij goed te begrijpen dat de naam van Hermes wel aan dit alles verbonden blijft, maar dat het aantal werken, dat onder deze naam is verschenen en de tijdsduur waarover zij verschenen, dermate groot zijn, dat het onmogelijk is dat één enkele mens, zelfs de grootste ingewijde, dit tijdens zijn leven ooit geschreven zou kunnen hebben. Het is dus een pseudoniem dat vele eeuwenlang, zelfs tot in de vroege middeleeuwen, door vele figuren gebruikt werd om daarmee aan te geven dat zij behoorden tot de z.g. hermetische orde, de afgesloten groep van ingewijden - al dan niet terecht overigens.

De eerste bekende versie van deze spreuk treffen wij aan op een soort zegel, dat stamt uit een Egyptisch priestergraf. Het wordt wel "Tabula Smaragdina" genoemd, de groene tafel, dit naar de steen waarin het is gesneden. Daarin staat dan, om iets daarvan vrij te vertalen: 'Waarlijk, ik zeg u: zo is het en zo is het bewezen, zo het boven is, is het beneden en zo het beneden is, is het boven'... enz. enz. Volgens mij is dit een magische uitspraak, dus niet zoals men wel veronderstelt een filosofisch gegeven. Maar er zijn zeer veel mensen die zich juist in de hermetica zich bewogen hebben op het gebied van de vroege wetenschap en de voorwetenschappelijke ontwikkelingen. Bij dezen treffen wij steeds weer varianten op deze spreuk aan. Men neemt steeds weer aan: wat hier bestaat, moet ook elders bestaan. Waarin het geheel ook voor de onderzoeker zinrijk wordt. Want wanneer een fenomeen eenmaal optreedt, zo dient dit volgens een bepaalde interpretatie van de spreuk herhaald kunnen worden. In de moderne wetenschap een van de grote punten voor elk bewijs.

Bij de Arabieren vinden wij verschillende boekwerken, waarin o.m. alchemistische geheimen worden behandeld. Het voornaamste werk heet - in het Grieks vertaald - nog later "El Khiam". In de eerste van de reeks banden citeert de schrijver de spreuk en geeft zijn versie daarvan door te stellen: 'Datgene wat hier waar is, moet elders waar zijn. Datgene wat ik bereik, kan ook een ander bereiken. Want ziet, datgene wat is, weerspiegelt zich in alle dingen'. Ook hier dus iets wat volgens mij als een variant van het 'zo boven, zo beneden' kan gelden.

Zo komen wij terecht in de moderne tijd, waar wij de spreuk zelfs kunnen gebruiken in verband met de relativiteitsfilosofie. Einstein vraagt zich af wat men als vaste maatstaf kan gebruiken en komt tot de conclusie, dat men als tijdelijke maatstaf het eigen beleven kan hanteren, waarbij men zich eventueel ook kan beroepen op datgene wat anderen ons omtrent hun beleven verklaren. Maar toch komt er een ogenblik, waarop men zal moeten toegeven: de waarden die wij hanteren zijn niet juist gedefinieerd, zij vloeien in elkaar over. Waarna hij een puzzel stelt voor zijn leerlingen door te stellen, en bewijs aan te voeren voor de stelling, dat tijd beweging is en dat beweging zich weer kan kristalliseren in plaats. Het product van plaats plus beweging is tijd, beweging plus tijd kan resulteren in plaats. Een moeilijk geheel, dat erop neerkomt dat 9 uur Amsterdam vandaag identiek is, althans in krachtwerkingen, met bv. New York over drie dagen om één uur. Hij stelt dat dan de wezenlijkheden van kracht en energie identiek zullen zijn en gelijkwaardig - niet dus het menselijk ervaren. In feite betekent dit dat Amsterdam dus datgene bevat of weerspiegelt, wat New York zoveel dagen later zal ondergaan. Wat praktisch gezien natuurlijk nonsens is. Goed voor instellingen als de KLM. Indien het namelijk een praktische waarheid zou zijn, zou men in Amsterdam op het juiste tijdstip kunnen wachten, waarop een maximum aan parallelliteit optreedt en dan van de Dam met een stap en een gedachte over kunnen stappen naar Times Square.

Wel is er iets anders: Wij zien, dat golven van invloeden steeds weer op de wereld opduiken. Om een voorbeeld te geven: Wanneer onrust op een bepaalde plaats is ontstaan, zo zien wij dat

- meestal in een oost-west richting - deze tendens zich verplaatst naar andere oorden. Hierbij worden soms betrekkelijk grote afstanden oversprongen, waar het rustig blijft, terwijl elders een vergelijkbaar verschijnsel opeens en zelfs zonder kenbare aanleiding weer losbreekt. Wanneer je nu gaat rekenen in invloeden en uitgaat van het standpunt dat mensen in hun veronderstelde werkelijkheid reageren op door hen niet geconstateerde invloeden, zou de formule van Einstein, die dit fenomeen van tijd-ruimte omschrijft, toch wel eens van meer praktische waarde kunnen zijn.

Wat dit alles met een "zo boven, zo beneden" te maken heeft? Wanneer wij tijd gaan beschouwen als een factor van, of verschijnsel van beweging in ruimte, dan impliceert dit volgens mij dat de gehele ruimte vol is van vergelijkbare invloeden en/of feiten, ook daar waar wij leegte menen te zien. Het betekent verder dat de invloeden die verschijnselen bepalen of helpen bepalen - mogelijk zelfs veroorzaken - voortdurend ergens bestaan en dat onze beweging t.a.v. de ruimte mede zal bepalen, met welke invloeden ergens in het Al wij op aarde tijdelijk verbonden zullen zijn.

Ik hoop, dat mijn betoog eenvoudig genoeg blijft. Want indien u mij kunt volgen, zult u met mij eens zijn dat alles wat op aarde bestaat, niet alleen in menselijke waarden gedefinieerd kan worden en gebaseerd kan worden op de menselijke waarnemingen, maar dat moet worden gesteld dat krachten en invloeden voortdurend optreden, krachtvelden aanwezig zijn, die zich aan het onmiddellijke kenvermogen onttrekken, maar die de gekende wereld beïnvloeden en daarnaast ergens in de kosmos aanwezig dienen te zijn.

De krachtverhouding komt nooit alleen voor, zodat men - en hier beroep ik mij bovendien op de kosmische wet van evenwicht - elders in het Al een tegenwicht moet hebben. Dan blijkt dat zelfs de esoterische beschouwing omtrent spiegeling van waarden van boven naar beneden niet ondenkbaar is. Een dergelijk effect, door de wetenschap omkeringseffect genoemd, zal optreden wanneer er geen sprake is van een rechtlijnige krachtoverdracht. Uitwerking van de stelling duidt verder aan, dat vele punten gelijkwaardig kunnen zijn per moment en dat zowel rechtlijnige overdracht als omkering in alle gevallen voor zouden moeten komen. Men gaat zelfs zover dat men op zekere formules steunt en meent te kunnen bewijzen dat plaats, tijd, ruimte, krachtverhouding samen een product vormen, dat voor alle delen van het Al synoniem kan zijn. Op grond van deze gehele beredenering, die ik u overigens maar zal besparen, kan men zeggen: niet alleen de aarde, maar ook alle overige invloeden in de ruimte ondergaan gelijkwaardige invloeden. Men kan hier niet zeggen: tegelijkertijd, maar dient te formuleren: wanneer een gelijk resultaat van alle betrokken factoren optreedt; het resultaat daarvan bepaalt het moment, waarop de invloed als verschijnsel merkbaar wordt.

Bij dergelijke beschouwingen heeft men in wezen God niet nodig. Men berekent 'het alles' op grond van natuurlijke wetten en omstandigheden. Denk nu niet dat ik bij dit 'alles' de sferen wil uitsluiten. Maar nadat ik God filosofisch er even bij heb gehaald, leek het mij beter eerst de hemelen, die toch het 'boven' waren, waarover de eerste stellers spraken, die deze spreuk het eerst gebruikten, te beschouwen. Voor hen was de hemel nog een koepel, waarachter een andere werkelijkheid, een wereld van de goden, lag. Daarom koos ik eerst deze benadering van het door u gestelde onderwerp. Veronderstel nu echter dat er een sfeer is, een wereld van de geest, een Zomerland. Zien wij naar Zomerland, zo vinden wij daar huizen, tuinen, vijvers, bergen, tempels, scholen, kortom, al het menselijke tot koorzang toe en een samenkomen rond miraculeuze lichtzuilen, die lering uitstralen en zo a.h.w. prediken of leringen verstrekken.

Wanneer je de grondvormen van deze wereld neemt, zo bestaan die ook op aarde. Want op aarde zijn dergelijke vormen voor de mens de normen die uit de dimensies voortkomen. De mens heeft een bewustzijn, dat grotendeels gebonden zal blijven aan de waarnemingen van zijn stoffelijke zintuigen. Een mens denkt, redeneert, beseft dus 3-dimensionaal - tenzij u tijd als een vierde dimensie van ervaren wilt opvoeren. Het Ik komt in een andere wereld, een wereld na de dood, waarin men nog steeds de begrippen kent die men op aarde heeft opgedaan. Men kan zich geen abstracties als leefbaar voorstellen en tracht dus daaraan een vorm te geven.

Je kunt overigens ook als geest niet alleen maar beleven. Je hebt de neiging ook jezelf te uiten in licht, in kleur. Vormen zijn voor het menselijke denken dermate intens met het bewuste bestaan verbonden, dat een geest, vooral in het begin, zich niet meent te kunnen uiten, wanneer er rond deze geest geen vormen aanwezig zijn.

Vandaar sferen, waarin vormen bestaan. De vraag is hier, of de eerste vormen, zoals men die op aarde kent, voortkomen uit een sfeer waarin eerst die vormen hebben bestaan, dan wel dat - zoals nu het geval is in Zomerland - de vormen in de sferen allen bepaald worden door datgene wat op aarde reeds bestaat. Men kan er wel een antwoord op vinden, wanneer men rekening houdt met een op aarde werkzaam zijn van scheppende krachten, die men dan vaak groepsgeesten of rassengeesten noemt. Dezen bestonden reeds als geest voor alles op aarde zijn vormen kreeg. Deze entiteiten kenden reeds een vormbewustzijn, dat zij in de materie trachtten te herscheppen. De vormen zullen dus wel allereerst elders ontstaan zijn dan op aarde, waarbij dit elders echter niet nader bepaald kan worden.

Het zou een wereld in een 3-dimensionaal systeem kunnen zijn, waarin deze entiteiten hun vormbegrip opdeden, maar evengoed kan het een in henzelf onder bepaalde omstandigheden ontstaan besef van verbondenheden zijn geweest, dat in de bekende vormen werd uitgedrukt tijdens het scheppingsproces. Want een vorm kan wel degelijk de weergave van een idee zijn, waarbij de vorm het resultaat is van niet aan vormgebonden erkenningen. Om een voorbeeld te geven: een boom is een levensvorm op aarde, maar gelijktijdig als levensboom een beeld van verbindingen, die bestaan tussen krachten in de materie en krachten die geheel niet materieel zijn. Ook hier dus een zo boven zo beneden, zo beneden zo boven.

Nog een stap dienen wij naar ik meen verder te gaan om het onderwerp een beetje af te ronden.

In de bijbel staat: 'Er is niets nieuws onder de zon'. U wist misschien niet dat deze uitspraak daar vandaan kwam, maar dat is toch heus waar. De schepping, aannemende dat zij een mechanistisch geheel is, dus zonder God, bepaalt door haar inhoud alles wat daarin mogelijk is. De grenzen van het onmogelijke liggen dus vast in de structuurwetten van een dergelijk heelal. Nemen wij in plaats van een mechanistisch geheel een Schepper, een God aan, dan hoeven wij er niet verder over na te denken of deze de schepping droomt, dan wel dat zij iets is, wat Hij buiten zijn wezen projecteert, of als een werkelijkheid binnen Zijn wezen op de een of andere wijze in stand houdt. Wij kunnen in alle gevallen zeggen: Datgene wat door die Schepper in de schepping is gelegd, bepaalt tevens de mogelijkheid daarvan, meer bestaat niet. De hoogste vorm van 'zijn' bepaalt alle mogelijkheden voor alle lagere vormen van 'zijn'. De wet, waaraan het geheel beantwoordt, is identiek met de beperking die zal bestaan voor alles wat binnen die schepping optreedt.

Datgene wat in God bestaat, is in zijn schepping mogelijk, hetzij als concept, hetzij als feit. Al datgene wat in de schepping bestaat, moet dus ook in de schepper bestaan. Zonder dit is het niet een denkbaar-zijn. Een schepping kan nooit groter zijn dan zijn schepper, zonder gelijktijdig een zelfstandige functie te verkrijgen en zich daarvan bewust te zijn. Niets wijst erop dat in de schepping ooit iets dergelijks gebeurd is, of ooit gebeuren zal. Daarom stel ik dat men niet ten onrechte zegt: zo beneden, zo boven, zo boven, zo beneden. Een magische formule, maar voor mij gelijktijdig een erkenning van de verbondenheid in al het bekende 'zijn' door de wetten, waarbinnen het begrensd is en waarbuiten het niet kan bestaan.

Hebt u commentaar?

Vraag: Wordt met de stelling niet ook bedoeld op een reeks van planetaire werkingen en daarmee overeenkomstig structuurtoestand in de mens zelf?

Antwoord: Deze afleiding is betrekkelijk jong Ik meen dat zij stamt uit de tijd van de hof astronomen, dus zeg maar de tijd rond 1450. Men heeft de oude term toen inderdaad gebruikt om aan te duiden dat invloeden die aan de hemel bestaan, in de mens tot uiting komen.

Men meent - al kan ik het daarmee niet eens zijn - dat de gedraging van de mens op zijn beurt de werking van de sterren zal beïnvloeden. Vergeet niet dat van werkelijke astronomie nog geen sprake was. Er was een astrologie, waarin men eerst kortelings ontkomen was aan de illusies omtrent het hemelschrift. Men had zich enigszins bevrijd van het denkbeeld dat de bewegende sterren de schrijvende hand waren van een God of engel, die daarmee zijn wil aan de hemelen verkondigde.

De astrologie is een ervaringswetenschap, die zeer oud is. Zij gaat terug tot de tijden van Ur en Uruk, de tijd van de Chaldeeën. Zij kreeg eerst werkelijk vorm en gestalte in de tijd van de Kalifaten. Toen eerst werden bepaalde algemene astrologische grondnormen gehanteerd. Deze basiswaarden waren nog steeds een bijgeloof. Een enkele veronderstelling werd echter door de feiten steeds weer als redelijk juist bewezen. Op grond daarvan heeft men toen gepostuleerd, dat er een wederkerige werking bestaat tussen een mens en 'zijn sterren'. Dit laatste heeft men overigens, behoudens in enkele kleinere kringen, reeds lang weer verworpen, zodat men nu uitgaat van het standpunt: Wat er aan spanningen in de kosmos ontstaat, manifesteert zich aan de mens.

Geheel juist is ook dit niet. Men zou hoogstens terecht kunnen zeggen: Op aarde vinden wij een weerkaatsing van de evenwichtigheden en onevenwichtigheden die bestaan in het eigen zonnestelsel, waarbij deze inwerkingen mede kunnen worden beïnvloed door de relatie van dit zonnestelsel met de kosmos. Dan komen wij enigszins in een redelijker formulering terecht. De genoemde spreuk wordt dus wel eens bij astrologen gebruikt in verband met hun werken, maar het stamt niet uit de astrologie.

M.i. is de formule ook in de astrologie niet geheel toepasselijk, wanneer wij uitgaan van de formulering die op de Tabula Smaragdina voorkomt. En dit is de basis van het gebruik van deze stelling, zoals deze in Europa wordt gehanteerd. Vergeet niet dat men niet alleen kan zeggen: 'zo boven zo beneden', maar dat de aanvulling onvermijdelijk is: 'zo beneden, zo boven', waarmee een wederkerigheid van invloed en werking wordt verondersteld. Deze stamt volgens mij uit de magische praktijken uit de periode van rond 2000 v. Chr. tot rond 700 v. Chr., toen dit als een wetenschappelijk feit gold. Daarna is de stelling zowel als haar woordelijke aanvaarding gaan verwateren en hield men zich met allerhande afwijkende uitleggingen daarvan bezig.

Vraag: Gaat het bij de astrologische relatie mens-planeten niet om een identiteitsrelatie in plaats van een wisselwerking?

Antwoord: Er is geen werkelijke identiteitsrelatie te stellen. U kunt dus u een ingevulde radix voor ogen stellen. Hierbij is een reeks van relaties vastgelegd tussen verschillende planeten die ook in verschillende 'huizen' staan. Men gaat daarbij uit van een punt dat als geboortepunt wordt beschouwd, wat niet geheel juist is wanneer men rekening houdt met de geest, want de tijd van algehele identificatie met de wordende vrucht ligt voor een geest altijd nog enkele maanden voor de geboorte.

Wanneer u spreekt van een identiteitsrelatie, zo gaat u van het zuiver astrologische weer in de richting van het magische. In de magie is elke planeet beziel, elke planeet heeft een heerser, die weer een aantal eerste onderdanen heeft, die zijn gezag direct weerkaatsen en vaak tevens een kleinere maan of zo bezielen. Daaronder staat een aantal dienaren, waarachter dan weer de geesten van een planeet staan. Dit is een zuiver magisch concept. In een dergelijk concept is het mogelijk een grote mate van identiteit tussen een mens op aarde en een van deze geesten of dienaren te veronderstellen. Maar let wel: in dergelijke gevallen gaat het steeds om één enkele planeet en gemeenlijk bovendien met één enkele, zeer bepaalde functie van een planeet. De radix geeft echter juist weer, hoe de relatie van de mens tot het geheel van het zonnestelsel ligt, dit gezien bovendien in verband met het melkwegstelsel en de voor de mens daarin meest kenmerkende structuren, als weergegeven in de dierenriem.

Er blijft mij nog een korte tijd, om nog een enkel door u gesteld onderwerpje te belichten. Ik kies daarvoor dan maar de vraag:

IS GOD DOOD?

Deze vraag is redelijk aanvaardbaar, wanneer wij hierin ons afvragen of het godsbeeld, dat de mensheid langere tijd voor ogen heeft gestaan, op dit ogenblik voor de mens nog aanvaardbaar is. In deze zin kunnen wij inderdaad zeggen: God is dood. De man die met een driehoek boven het hoofd, een duif naast zich en een lange baard neerstaart op de deugden en zonden van de mensheid is overleden. Wat niet wil zeggen, dat de kracht die wij met het woord 'God' aanduiden, eveneens dood is. Integendeel: de werkelijkheid van God leeft nog steeds, maar het beeld dat de mensen zich daarvan hebben gemaakt, is dood. Er staat in de 10 geboden: Gij zult geen vreemde beelden voor mijn aangezicht stellen. Wat de mens echter steeds weer doet, is God tot een mens maken. Al die menselijke figuren, waarin men God zoekt, sterven. Want zij zijn afhankelijk van de mogelijkheid in de mens om daarin zichzelf te zien. Een mens die een God in menselijke vorm vereert, vereert in wezen zijn eigen begeerte naar macht. Hij doet dit door zich te onderwerpen aan hetgeen hij zelf ontdekt niet te zijn en er zo voor zijn voelen toch deel aan te hebben.

Dergelijke goden sterven vaak. Zij zijn een modeverschijnsel. De lichtende Bel, die eens op de Ziggurats neersprong uit de hemelen, om in zijn speciale tempelruimte de eerste tempelmaagd te ontmoeten, is alleen maar een overlevering en kent geen enkele erkenning meer in de wereld. Isis, Ishtar, Astaroth zijn namen uit een ver verleden, die soms nog enige betekenis hebben voor degenen die aan hekserij doen, maar die als goden voor de mensheid reeds lang gestorven zijn. Dood zijn Loki, Wotan en alle andere Aesir. Zij zijn dood omdat zij niet meer passen bij de kennis van de mens en zijn vermogen zich één te voelen met een macht of zich daaraan te onderwerpen.

Goden sterven. Maar de krachten die wij voor onszelf met die goden hebben uitgebeeld, sterven daarmee niet. Want wat wij God noemen, is het mysterie van het bestaan. Het is de hunkering die overblijft, wanneer wij alle redelijke verklaringen hebben afgewerkt. Het is de drang tot de oneindigheid die zelfs blijft bestaan in mensen die zeggen, dat de dood het einde van alles is. Dat is ergens God: de onmetelijke en onredelijke wens, voortgekomen uit een innerlijk aanvoelen misschien, of voortgekomen uit een emotionaliteit, waaraan wij vorm kunnen geven zoals wij willen, maar die wij nooit geheel zullen kunnen ontkennen in eerlijkheid. God leeft! God leeft, mogelijk niet als een religieuze rechter die zich bezighoudt met het scheiden van bokken en schapen, maar dan toch wel als een Kracht, die tot openbaring komt in de machtige wetten, waaraan ook sterren moeten gehoorzamen, de wetten die de buiging van het licht bepalen en het wervelingsmomentum van een sterrennevel.

Deze kracht blijft. Een toeval, waarbij een oeratoom explodeert, zou zoveel wetten, zoveel onderling sluitende wetten tot stand kunnen brengen? Dat lijkt mij voor een eerlijk mens ondenkbaar. Er moet ergens iets achter dit alles schuilen, al is het maar een buiten ruimte en tijd sluimerende Brahman die soms zijn adem tot zich neemt en zo alle tijd verzwelgt en weer deel maakt van zichzelf. God is het mysterie en het mysterie is niet dood. Maar ik vrees dat de leerstellige God bijna overleden is. Hij is overleden omdat de mens niet meer één met Hem kan zijn, omdat de mystieke verbondenheid die zo uitermate belangrijk is voor een mens, die contact zoekt met het Hogere, met Hem niet meer kan bestaan. God sterft in een vorm, God leeft in een aanvoelen, in een hunkering, in een vaag bewustzijn. Hij zal wederom gestalte krijgen en nogmaals gestalte krijgen voor de mens, tot de entropie het Al heeft verzwolgen en in levenloosheid achterlaat. God, in vele vormen, bestaat altijd wel. Maar de vormen zelf vergaan, schijnen te sterven, omdat de mensheid een vorm voor God nimmer lang en onveranderd kan blijven hanteren.

Is dit voldoende?

Ik zal u niet vragen, of u hierover iets op te merken hebt, want dat lijkt mij betrekkelijk nutteloos. Wanneer wij iets bezien, zoals wij dezen avond in meerdere aspecten hebben getracht te doen, zo zullen wij altijd weer van de mens uit moeten gaan. De mens is de basis. Wij kunnen zeggen dat een geloof uit God is, maar zelfs dan zullen wij toe moeten geven dat de vorm ervan door mensen is gemaakt. Wij kunnen zeggen dat God in zich existeert en zich ons openbaart. Maar elke openbaring zal zich ook dan aan moeten passen aan het begrips- en opnamevermogen van een mens. Wij kunnen zeggen dat iets een hoogste wijsheid is. Maar dit 'hoog zijn' van die wijsheid wordt niet bepaald door een kosmische werkelijkheid, maar door de graduatie van wijsheid en onverstand, zoals deze voor de mens bestaat.

Wij kunnen spreken over leven en dood bij de mensen, omdat leven en dood voor een mens stoffelijke realiteiten zijn. Maar als je sterft en toch voortleeft, wat moet je dan zeggen? Ik ben dood? Of: ik leef? Welk woord je ook gebruikt in dit geval, het duid je existentie aan. Daarom zijn dergelijke onderwerpen gelijktijdig erg moeilijk en erg gemakkelijk. Want je kunt er ergens alles in stuwen wat je erin wilt hebben. Je kunt een dergelijk onderwerp volstoppen met je eigen gevoelens van geboorneerdheid, van uitverkiezing, met je eigen angsten en je eigen begeerten.

God is niet een kracht die zichzelf voortdurend bewijst door een ingrijpen in de menselijke wereld. God is volgens mij eerder iets wat zich bewijst door het bestaan van de mens en van de wereld. Zoals het 'zo boven beneden, zo beneden zo boven' in zich niet bewijst, of zelfs maar waar kan maken, dat de kosmos op een bepaalde wijze gestructureerd is, of dat in de astrologie bepaalde werkingen onontkoombaar zijn, maar alleen duidelijk maakt, dat voor de mens de wereld van het hogere alleen beseft kan worden vanuit zijn eigen wereld, dat alles wat uit een hogere wereld komt, in zijn totaliteit voor de mens door het menselijke besef zal worden beperkt tot iets, wat de mens reeds kent.

Ik hoop dat ik althans deze gedachte duidelijk tot uitdrukking heb gebracht. Want voor u, mijne vrienden, zijn er altijd weer nieuwe wonderen, nieuwe openbaringen, nieuwe wegen van mystiek beleven of verstandelijk onderzoeken. Voor u zijn er steeds weer nieuwe impulsen en inspiraties, waardoor u dingen tot uitdrukking brengt, of kunstzinnig vormgeeft voor anderen. Maar de werkelijkheid is dat dit alles, waar het ook vandaan moge komen, door u ontstaat. Dat het gebonden is dus aan uw beperkingen. Het betekent dat slechts de mens die deze beperkingen in zich en vanuit zich erkent, iets kan aanvoelen van de mogelijkheid dat menselijk gezien, onbeperkte machten en krachten nog bestaan, waar een menselijk denken niet verder kan gaan.

Ik dank u voor uw aandacht.

Goedenavond vrienden.

Ook in dit tweede deel van de avond mag u zeggen waarover wij het zullen hebben. Dus wie heeft een idee?

PIJN

Wat is pijn? Wanneer wij dit zuiver fysiek bezien is het niets anders dan een overprikkeling van zenuwkanalen, waardoor in de hersenen een variërend sterk signaal ontstaat, dat als pijn geregistreerd wordt. In wezen dus iets wat afhankelijk is van het zenuwstelsel. Waarbij wij weten dat dit zenuwstelsel een pijngrens heeft. Op een gegeven ogenblik ontstaat een te sterke reeks van pijnsignalen, zodat het de hersenen onmogelijk is dezen te registreren. De mens zal dan zeggen dat er geen pijn is op dat ogenblik. Wanneer bv. een mens een schotwond oploopt, dan krijgt het geheel een zeer felle inslag. Er worden weefsels verstoord, er worden zenuwkanalen onderbroken. Maar dit gaat met een zo grote snelheid en kracht, dat het geheel van de ontvangen signalen de registratiecapaciteit van het bewustzijn te boven gaat. Je voelt de wond het eerste ogenblik niet. Eerst na rond 15 minuten of meer doet zij werkelijk pijn, dus nadat de

prikkels van de plotselinge aantasting voorbij zijn. Volgens mij kan dit voorbeeld gelden als een bewijs voor het feit dat de signalen die te sterk zijn, niet geregistreerd worden en dus niet als pijn meer kunnen worden ervaren. Men kan van een deel van de pijnen onbewust blijven, zelfs bij een continue pijn die de capaciteit te boven gaat. Er is dus sprake van een pijngrens.

Dat het zenuwstelsel een rol speelt bij pijngevoeligheid, kunnen wij mogelijk illustreren aan een lepralijder in een wat gevorderd stadium. Bij deze ontstaat een cel verval, dat ook, en vaak in de eerste plaats, de zenuwcellen aantast. Zenuwcellen sluiten door een soort kraagje op elkaar aan, waardoor druk kan worden weergegeven die in de cel weer een soort bio-elektriciteit doet ontstaan, waardoor een soort kramp ontstaat en het signaal aan de volgende cel wordt doorgegeven. Wanneer deze aansluiting niet meer in orde is, wordt ook geen pijn meer geregistreerd. Een lepralijder kan dus bv. zijn handen geheel verbranden zonder daar zelf iets van te bemerken, alleen omdat de signalen die dit anders kenbaar zouden maken met felle pijn, niet meer functioneren. De functie van lichamelijke pijn is een kenbaar maken dat er ergens iets niet in orde is, zodat de mens of zijn lichaam daarop kunnen gaan reageren.

In vele gevallen zal het bij de mens zo zijn dat de pijn mede door het denkvermogen wordt beheerst. Er zijn veel mensen die bv. een erge kiespijn hebben tot het ogenblik dat zij in de wachtkamer van een tandarts zitten. Dan is de pijn op miraculeuze wijze ineens weg. Een andere impuls in het denken, niet voortkomende uit een lichamelijke werkelijkheid, domineert dan kennelijk de pijnimpuls. Daar vinden wij een nieuwe factor: Er blijkt naast de zuiver fysieke pijnprikkel ook een psychisch pijnidee te bestaan. Psychische pijn is in feite angst. Wanneer u bang bent voor pijn, hebt u pijn. Een mooi voorbeeld: Wanneer een ander een injectie krijgt, terwijl u dit ziet en u begint opeens te rillen en voelt u minder prettig, zo bestaat er geen enkele lichamelijke reden hiertoe. Maar uw waarneming brengt u tot het denkbeeld: Als dit mij eens zou gebeuren. U stelt zich voor, dat uzelf de behandeling zou voelen en voelt nu pijn, of, wanneer dit niet redelijk lijkt, vertaalt u het in een gevoel van onbehagen.

Oorzaak en gevolg spelen hier wel enige rol. Om pijn te kunnen voelen is het noodzakelijk dat het erkennen van de pijn in de hersenen ontstaat. Waar dit om welke reden dan ook niet het geval is, kan het lichaam wel schade oplopen, maar is er geen pijngevoeligheid. Het lichaam kan zelfs in dergelijke gevallen op de prikkel reageren, zonder dat in het bewustzijn een erkennen van pijn ontstaat. Ook dit kunnen wij zien bij de lepralijder. Wanneer daar een brandwond ontstaat, zal het lichaam wel degelijk plasma en serum naar de wonde pompen. Er is dus wel een lichamelijke reactie, maar deze wordt kennelijk niet meer bewust ervaren of geregistreerd.

Men hoeft maar een enkele schrede verder te gaan om te kunnen beweren: pijn is in wezen vooral een angst of een associatie die in de menselijke hersenen wordt opgewekt. Dat betekent dat u veel pijn kunt lijden, zonder dat u werkelijk lichamelijke pijn hebt. Het betekent dat je door middel van suggestie iemand beter zult kunnen pijnigen dan ooit lichamenlijk mogelijk is. De oude torturen waren in feite op een lichamelijke uithoudingsproef gebaseerd. Maar de feitelijke werking ervan lag niet in de pijniging zelf, maar in het feit dat de kwelling steeds weer onderbroken werd, zodat er een ogenblik van vermindering van lijden optrad, waarna een vermeerdering van de pijnen dreigde.

Zo bezien vraag je je onwillekeurig af, of er ook een regel is die dit alles bepaalt. Ik geloof dat een dergelijke regel inderdaad bestaat, ook al is deze meer van geestelijke dan van zuiver stoffelijke aard. Pijn is voor het lichaam een signaal dat er iets niet in orde is, maar geestelijk geldt uiteindelijk ongeveer hetzelfde: Wanneer wij in onszelf een pijn projecteren die al dan niet ook lichamenlijk bestaat en ons daarmee voortdurend bezighouden, zo maken wij onszelf daarmee duidelijk, dat wij geestelijk niet evenwichtig zijn. Onze pijn zegt ons niet dat wij ons met die pijn verder bezig moeten houden, maar dat wij moeten trachten de oorzaak daarvan op te heffen en in vele gevallen betekent dit allereerst dat wij ons innerlijk evenwicht weer moeten herwinnen.

Er zijn yogi's die bewezen hebben dat je jezelf voor werkelijke lichamelijke pijnen inderdaad ongevoelig kunt maken met alleen geestelijke middelen. Ik doel hierbij niet op mensen die met wat naalden door de wangen gestoken e.d. rondlopen. Want dat berust gemeenlijk meer op een handigheidje dan op iets anders. Ik denk eerder aan mensen die zichzelf ongevoelig weten te maken voor ernstige pijnen, zoals ook voorkomt bij bepaalde religieuze plechtigheden. Leken, die van niets afweten, kunnen zichzelf onder dergelijke omstandigheden verminken, zonder pijn te voelen, zij dansen over glasscherven e.d. Deze mensen hebben door hun toestand van verrukking gelijktijdig een meesterschap verkregen over hun pijngevoeligheid. Dit lijkt mij nu niet bepaald gezond in lichamelijk en geestelijk opzicht, maar het komt voor en bewijst dat deze mogelijkheid voor eenieder zou kunnen bestaan. Je kunt dus door een toestand van innerlijke evenwichtigheid, of zelfs middels een vorm van emotionele onevenwichtigheid die juist is gericht, pijnen uitschakelen.

Men kan stellen: pijn is voor menige mens niet in de eerste plaats een aanduiding van een stoffelijke fout, maar eerder de aanduiding van een psychisch bang zijn, dat meestal op zijn beurt voortkomt uit gevoelens van onmacht. Een bekend verschijnsel is de mens die ziek wordt, zonder dat hierdoor lichamelijke oorzaken te vinden zijn, alleen maar omdat hij iets in zijn leven niet aankan en nu probeert daartegenover door de gepretendeerde, maar compleet met alle pijnen ervaren ziekte, iets anders te stellen, een soort recht op de wereld. Zo iemand schuift eigen noodzaken en verantwoordelijkheden aan anderen af door te zeggen: ik kan dit niet meer, want ik ben ziek. Waarmee wij betrekkelijk diep in de psychologie terechtkomen. Hier blijkt immers dat een mens pijnen kan hebben die er feitelijk niet hoeven of horen te zijn. Er blijkt, dat het menselijke lichaam verschijnselen kan gaan vertonen die niet meer met de werkelijke feiten in overeenstemming zijn.

Denk als een bekend voorbeeld hierbij eens aan stigmatisatie. Hier is het een innerlijke identificatie met de lijdenswegen van Jezus, waardoor het lichaam, deze identificatie als reëel aanvaardende, ofschoon er geen stoffelijke redenen voor te vinden zijn, tot een reproductie - meestal zwak - komt van wonden, waarbij vaak bovendien door de huid enig bloed of plasma wordt afgescheiden. Denk verder eens aan alle mensen die door suggestie brandblaren e.d. vertonen, zonder dat enige stoffelijke oorzaak aanwezig is. Deze dingen zijn bewezen.

Indien u in de geest komt, hebt u geen lichaam. In de geest levende zou men dus geen pijnen moeten kennen. Toch zijn er mensen die na de overgang in het duister leven en daar wel dergelijke pijnen en allerhande ellende kennen. Hoe dit anders te verklaren dan door te stellen, dat hun persoonlijkheid voor en uit zich dit lijden schept, om zo voor zich het afwijzen van een deel van de werkelijkheid of een deel van eigen aansprakelijkheden tot stand te kunnen brengen. De meeste mensen zullen het niet bepaald aangenaam vinden, wanneer je dit zo stelt. Maar eenvoudigweg zou ik willen zeggen: de hel kan bestaan, want de mens die erin gelooft en zich van eigen zonden bewust is, schept zo voor zich en vanuit zich de hel, compleet met alle lijden om zo zichzelf te bestraffen, en gelijktijdig een werkelijkheid die te zeer van eigen geloof en denken verschilt, terzijde te kunnen stellen.

Zijn er in dit verband ook oorzaak- en gevolgwerkingen aan te wijzen? Het is in ieder geval zeker dat een mens die vol zelfvertrouwen is, zijn uithoudingsvermogen beter weet te gebruiken en minder pijnen ondergaat dan iemand die twijfelt aan zichzelf. Er is natuurlijk zoiets als lichamelijke conditie. Deze bepaalt de grens van je mogelijkheden. Maar het blijkt wel, dat iemand die zelfvertrouwen heeft, gemakkelijker tot deze grens zal gaan en zich daarbij nog redelijk wel zal voelen. Iemand zonder zelfvertrouwen zal veel minder lichamelijk kunnen presteren of ondergaan en zal daarbij wel zich ellendig voelen.

Wat moet je dan zeggen? Je kunt niet stellen dat alle ziekte en pijn alleen maar illusie is. Aan de andere kant kun je zeker ook niet stellen dat alle kwalen en pijnen een primaire lichamelijke oorzaak hebben, want gedachten werken kennelijk op het lichaam in. Er zijn gevallen bekend - vaak manifesteert het zich als reuma of iets dergelijks - waarbij onzekerheid van een mens, zijn onmachtgevoelens e.d., of zelfs diens onwil tot bepaalde prestaties, resulteren in pijnen,

waardoor de situatie althans enigszins gewijzigd wordt. Gelijktijdig ontstaat echter een lichamelijke afwijking. Bij reuma komt het bv. tot voortdurende en werkelijke spierpijnen en spierrigiditeit door het niet meer normaal gebruiken van betreffende spieren. Het is duidelijk, dat spieren dan op de duur inderdaad abnormaal gaan functioneren. Gewrichten worden niet meer of niet juist gebruikt en zelfs kalkafzettingen, die de gewrichten geheel "vastzetten" kunnen hiervan het gevolg zijn. Algemeen kan worden gesteld, dat door vermeende pijnen een onnatuurlijke houding en een niet normaal spiergebruik kan ontstaan, waardoor werkelijke fouten kunnen ontstaan. Zo bezien zou men wel kunnen uitroepen: vele mensen pijnigen anderen, maar nog meer mensen pijnigen zichzelf, soms zonder het te weten of te willen. Iedereen die oorzaak en gevolg wil nagaan in een dergelijk verband dient te beseffen, dat hijzelf altijd deel is van de oorzaak en dat hij daarom mede een deel van de gevolgen tenminste bepaalt.

Ik heb wel eens mensen horen zeggen dat kinderen veel meer kunnen hebben dan ouderen, daar zij veel veerkrachtiger zijn. Vaak is dit wel waar. Het kinderlichaam heeft inderdaad wat meer mogelijkheden. Maar erg belangrijk bij dit alles is, dat het kind zich bij ziekte wel onbehagelijk voelt, maar zich op de eigen pijnen en kwalen niet bijzonder sterk pleegt te concentreren. Het zelfbeklag, dat bij het kind vaak meer uitgesproken voorkomt, is geen bezinning op de kwaal, maar eerder een beroep op de omgeving. Waardoor het kind, dat qua vitaliteit en pijn niet zo bijzonder veel voor heeft op gezonde volwassenen, grotere pijnen en prikkels kan verwerken dan iemand die zich zeer getroffen voelt en zich met eigen kwaal en pijnen uitvoerig bezighoudt, zich zwak e.d. voelende.

Hier spreken oorzaak en gevolg voor mijn smaak duidelijk genoeg. Maar er zullen mensen zijn die menen dat je de oorzaak van pijnen veel verder dient te zoeken, bv. in een vorig leven. Hun opvatting is ongeveer: Je hebt in een vorig leven anderen voortdurend geslagen, geen wonder dus dat je nu voortdurend met bloedingstoringen en spataderen door de wereld moet gaan. Nu kan iets dergelijks wel mede een rol gespeeld hebben bij de geboorte in een bepaald lichaam. Want hetgeen je hebt meegemaakt in een vorig leven en hetgeen je daaromtrent in de sferen beseft hebt, zal mede een rol spelen bij een volgende keuze van incarnatie. Het kan verder in verband staan met bepaalde onderbewuste reacties en kan mogelijk zelfs een rol spelen in iemands denken, maar ik zie een dergelijke invloed in dit verband toch niet als dominerende factor. Ik geloof niet dat een mens in dit leven de mazelen krijgt, omdat men in een vorig leven iemand eens geen water heeft willen geven of iets dergelijks. Ook al zijn er mensen die een dergelijke relatie tussen heden en vorig bestaan voortdurend schijnen te willen zoeken.

Wel zijn er andere zaken die in dit verband een rol kunnen spelen. Want in de zuivere astrologische typen treft men zwakke punten aan, die astrologisch bepaald kunnen worden. Kennelijk hebben bepaalde voertuigen, omdat dezen onder een bepaalde reeks van omstandigheden tot stand zijn gekomen, bepaalde zwakke punten. De een zal aanleg hebben voor maagkwalen of longklachten, een ander weer voor klachten over bv. de benen. Wij kunnen inderdaad bij astrologische typen spreken van zwakke punten, waarin dus de eerst kwalen kenbaar zullen worden, punten die bij ongevallen kennelijk eerder betrokken worden dan andere lichaamsdelen. Dit zwakke punt geef ik toe. Maar ik stel onmiddellijk dat lang niet eenieder die een dergelijk zwak punt heeft volgens zijn horoscoop, daar ook inderdaad op een overmatige wijze hinder van ondervindt.

Hoe komt het dan dat de een wel last heeft en de ander niet? Wij kunnen natuurlijk de verklaring verder in de sterren zoeken en iets mompelen over opposities e.d. Indien je dit werkelijk wilt, is er altijd in de horoscoop wel een verklaring te vinden, zij het soms met wat wringen. De werkelijkheid is volgens mij als volgt: Een mens zal in zijn lichaam door omstandigheden, ereditieit, en zelfs door het tijdstip van de geboorte mede bepaald, zwakke punten hebben. Misschien zou ik moeten stellen: aan de hand van het geboortetijdstip bepaalbare zwakke punten hebben. Dan zal zo iemand, wanneer er een toestand van spanning ontstaat of een drang tot ontvluchten, het eerst tot pijnen komen en eventueel ook werkelijke kwalen tot stand brengen in deze zwakke punten. Want hier is de zaak reeds zwakker, wanneer er dus nog een projectie van eigen ellende op het lichaam inwerkt zal, evenals bij invloeden van buitenaf, deze de neiging

hebben zich op het zwakste punt eerst te manifesteren. Indien men zich echter aan dergelijke vormen van zelfbeklag en werkelijkheidsontvluchting weet te onttrekken en bovendien een innerlijke harmonie weet te handhaven, zo blijkt meestal wel dat het astrologisch bepaalde zwakke punt niet meer tot uiting komt.

Om een voorbeeld te geven: er zijn hardlopers die toch geboren zijn op een tijdstip dat astrologisch zwakke benen veronderstelt. Zij zullen mogelijk wel eens een ongeval met hun 'onderdanen' doormaken, maar toch zijn zij het vaak die gedreven door een wijze van denken, zelfs met succes een marathon uitlopen, terwijl anderen die geen zwakke benen hebben, daartoe niet in staat blijken te zijn. Dat lijkt u mogelijk tegenstrijdig. Maar hier is de oorzaak gelegen in de mens zelf die aan zijn zwakten niet toegeeft en zichzelf tot een voortdurend optimaal functioneren brengt, zelfs ondanks allerhande lichamelijke ongemakken en zo de harmonie vindt, waardoor hij bestaande ongemakken op kan heffen. Motivatie speelt hier een grote rol.

Hopelijk vindt u niet, dat ik nu de kant van het bijgeloof opga. Maar indien men geestelijk - het hoeft niet eens mentaal beseft te zijn - een grote weerstand en harmonie kent, zal men meer energie tot zich kunnen trekken of uit anderen verkrijgen, dan degenen die deze harmonie niet kennen. Wanneer u nu niet ziek wilt zijn en dus de zwakte van het lichaam wilt herstellen, zult u alleen door deze wil reeds het gehele lichaam ertoe bewegen, alle krachten die beschikbaar zijn voor dit herstel, te gebruiken. Het overwinnen van fouten wordt dus bevorderd, terwijl dankzij de innerlijke harmonie meer dan voldoende kracht van buitenaf aan het lichaam kan worden toegevoerd. Daardoor kan een versneld genezingsproces ontstaan, waarbij men resultaten bereikt die voor de doorsnee mens onvoorstelbaar zijn. Hieruit blijkt dat zelfs een geestelijk harmonisch zijn invloed kan hebben op de gezondheidstoestand van de mens, terwijl zijn pijngevoeligheid hierdoor mede bepaald kan worden. Vooral optredende pijnen van langere duur kunnen hierdoor, wanneer zij al ontstaan, zodanig beheerst worden dat de mens ondanks deze hinderpaal normaal kan blijven functioneren.

Wat mij voldoende lijkt. Reageert u maar eerst eens.

Vraag: Jaren geleden was in het gebouw van Kunsten en Wetenschappen een meneer Edward die een meisje, waarbij het ene been korter was dan het andere, in een toestand bracht waarbij in betrekkelijk korte tijd hieraan iets gebeurde. Kunt u hierover iets vertellen.

Antwoord: Even wachten. Het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen is afgebrand. Harry Edwards is praktisch niet meer actief, maar heeft nog wel een eigen centrum, ik meen in Middle Essex. Klopt dit? Ja? Dan kan ik als volgt stellen: Deze man werkte uitermate suggestief. Hij wekte grote spanningen in een zaal, die al harmonisch was door haar verwachting van mogelijke genezing. Wat wil zeggen, dat er een grotere hoeveelheid energie dan normaal aanwezig was, waarmee eenieder die aan genezing geloofde dus beter kon reageren. Dit werkte, tezamen met de suggestie, al zonder meer op de patiënten in, maar de man deed meer. De patiënten waren onder deze invloeden, ondanks hun gespannenheid, lichamelijk nogal ontspannen. In deze toestand van ontspanning is het bv. mogelijk een ruggengraat te manipuleren - delen recht te trekken of te zetten.

Het door u genoemde geval van ongelijk lengte van de benen kwam voort uit een scheve bekkenstand. Indien u het zich goed herinnert, zult u beseffen dat er aan deze patiënt even nogal fors werd getrokken en geduwd. U hebt dit naar ik meen zelf kunnen constateren, terwijl zich op het podium nog een aantal personen bevonden, vaak medici, die dit eveneens hebben kunnen constateren. Waaruit af te leiden is, dat het lichaam - i.c. vooral het geraamte - werd gemanipuleerd. Er waren na deze rechtzetting natuurlijk wel spierbezwaren. Maar door de aanwezige kracht plus de sterke suggestie werd dit op het ogenblik zelf niet gevoeld, zodat een normaler bewegingspatroon kon ontstaan en na enig bewegen in dit normale patroon wel geen volledige gangzekerheid werd verkregen, maar het meisje weg kon wankelen. Zij kon echter normaal lopen. Er is overigens, indien ik het wel heb, in dit geval sprake geweest van enige recessie, maar er werd toch wel een blijvende verbetering t.a.v. de oude situatie bereikt.

Geen volledige genezing dus, maar wel een aanmerkelijke verbetering van toestand. Dit zover hetgeen u hebt aangetipt. Ik heb mij voor een ogenblik in het verleden georiënteerd en zo het door u gevraagde na te gaan, maar kan niet zonder meer nu ook jaren overspringen om na te gaan wat de toestand van de persoon nu is. Wel wil ik opmerken dat men dergelijke genezingen vaker zal kunnen zien, al dan niet gepaard gaande met lichamelijke manipulatie.

Aan dit antwoord wil ik toevoegen dat er meerdere soorten van genezing bestaan. Je kunt magisch genezen, je kunt magnetiseren, je kunt de hand opleggen, maar je kunt ook manipuleren. Dit laatste is in feite een met kracht opdringen van de normale toestand aan het lichaam, vaak zeer abrupt. Dit vergt echter kundigheid en het vermogen voldoende suggestief in te werken, terwijl men natuurlijk ook over geestelijke kracht dient te beschikken.

Wat Edwards betreft, wordt dit duidelijk, wanneer u zich realiseert dat hij met verschillende helpers samen op het podium aanwezig was, maar dat het trekken en rukken - de manipulatie dus - alleen door Edwards zelf werd gedaan. Gevallen die hiervoor in aanmerking kwamen, werden naar hem verwezen. Kentekenend is dat men door manipulatie, zaken in zeer korte tijd in orde kan maken die, zoal met geestelijke kracht alleen lange tijd vergen. Deze wijze van werken is dus wel zeer spectaculair. Dergelijke gevallen betekenen bovendien een versterking van de suggestieve greep op zowel patiënten als toeschouwers, zodat er een grotere aanvaarding ontstaat en de mogelijkheid aan het geheel krachten te ontfangen eveneens toe neemt.

Vraag: Er schijnt een methode te zijn van zelfsuggestie die men aan commando's e.d. leert om bij ondervragingen aan alle pressie te kunnen weerstaan. Kunt u hierover iets zeggen?

Antwoord: Er bestaan technieken waardoor je je af kunt sluiten van de werkelijkheid. Dergelijke technieken zal men misschien wel aan commando's e.d. leren, maar daar hierbij een bepaalde mentaliteit beslissend is, vrees ik dat men daarmee niet altijd evenveel succes zal hebben. De methode is gebaseerd op een zich geheel op een enkel punt, een enkele voorstelling concentreren, die niets met de huidige omstandigheden te maken heeft, terwijl alle ervaren lichamelijke reacties tot een deel van de voorstelling worden herleid. Door dit intens te doen hypnotiseert men zichzelf ook inderdaad en leeft dus in een toestand die niet reëel is. Hierdoor kan men op de werkelijke pressies en situaties niet meer reageren, tot op het ogenblik dat, door welke oorzaak dan ook, de waan wordt verbroken. De ervaring leert echter dat, zo men de naam, het legernummer en andere personalia van een persoon noemt en dit luid en bevelend genoeg doet, de toestand van hypnose gemakkelijk doorbroken kan worden, zodat de toestand van ongevoeligheid beëindigd wordt.

Er zijn vele methoden van zelfhypnose en autosuggestie. De meesten daarvan werken ook, zolang je er maar in gelooft. In alle gevallen is echter concentratie nodig. Naar voorbeelden hoef ik niet ver te zoeken. Denk maar aan het systeem van Coué. Houdt men voortdurend tegen zichzelf vol, dat het goed gaat, dan zal men blijmoediger zijn, zijn fouten gemakkelijker aan kunnen. Wat weer betekent dat men ook gemakkelijker zal genezen, of zichzelf beter zal kunnen beheersen. Daarop is het systeem gebaseerd. Het komt overigens ook in uw omgeving voor. Wanneer het medium in trance gaat, gebruikt het ook een vorm van autohypnose. Hierbij wordt gewerkt met een z.g. automatische prikkel, wat mogelijk is, omdat de vorm van zelfhypnose vele malen werd herhaald. Dat kan eigenlijk iedereen wel. Je moet alleen bereid zijn om je bewustzijn eenvoudig los te laten, zover het je omgeving betreft. Dat is een vereiste.

Vraag: Zou je kunnen stellen, dat alle pijn en lijden een egocentrische oorzaak heeft?

Antwoord: Dit zou irreëel zijn. Indien u stelt mede-egocentrisch dan ben ik het wel met u eens, omdat pijn als lichamelijke pijn een directe functie heeft in het behoudsmechanisme van het lichaam en lijden mede een functie heeft als aanduiding van innerlijke onregelmatigheden. Wanneer het gaat om een waardering van de pijn en een je daarmee bezighouden, zo komt men tot een verscherping van het pijnervaren, zonder dat daarvoor een werkelijke reden bestaat. Wat overigens betekent dat pijngevoeligheid door hypnose kan worden uitgeschakeld - dit werd

vroeger reeds gedaan. Ook nu zou het volgens mij bruikbaar zijn, omdat men in gevallen waarbij narcose schadelijk of gevaarlijk is, met een goede hypnotiseur een heel eind de goede richting in zou komen. Je kunt de pijnprikkel zelf dan wel niet uitschakelen, maar kunt de interpretatie van deze prikkel als pijn op bewust niveau voorkomen en zelfs tijdelijk de pijnprikkel omzetten in iets wat op een gevoel van welbehagen lijkt. Men kan dus m.i. terecht stellen, dat een deel van elke pijnervaring mede ligt in het bewustzijn van de lijder.

Reactie: Toch zou men in het ene geval de pijn terzijde moeten stellen en in een ander geval zich er juist op moeten concentreren om er de egocentrische werking in te vinden....
Antwoord: Indien men zich concentreert op het zoeken van een verklaring voor de pijn, zal men daarin de pijn zelf grotendeels kunnen vergeten. Het feit dat men tijdelijk of blijvend geen pijn meer ervaart, lijkt mij altijd weer belangrijker dan de reden daarvan. Maar mogelijk vergis ik mij. Wel lijkt mij belangrijk, dat een pijnimpuls niet het gehele denken in beslag neemt en zonder meer als lijden wordt geïnterpreteerd.

Ik zou willen aanraden: Wanneer u last hebt van pijnen, onverschillig welke, vraag u af, welke mogelijke oorzaak daarvoor bestaat. Zoverre u een oorzaak vast kunt stellen, dient u erop te reageren en zoveel mogelijk in te grijpen. Wanneer u de oorzaak niet kunt vinden, dan wel de pijn continueert en er zelfs niets aan kan doen, dient men een deskundige te raadplegen. Schakel dus alleen de pijn uit in uw bewustzijn nadat de maatregelen zijn genomen. Ter verheldering: indien u appendicitis hebt, zal het mogelijk zijn uw bewustzijn van de pijn uit te schakelen. Maar in dat geval bestaat er gevaar, dat een rupture ontstaat en daarmee buikvliesontsteking. Neem dus eerst alle mogelijke maatregelen en schakel daarna uw pijngevoelens zover mogelijk uit door u te concentreren op iets anders. Voor veel mensen kan hier geluid een hulp betekenen, vooral rustgevend, nogal gelijkvormige geluiden als bv. het geluid van een waterval, het geluid van de branding e.d. Het geluid dient redelijk luid te zijn, zodat het de rest van de wereld uitschakelt. Soms kan ook rustige muziek goede resultaten geven in dit geval.

Vraag: Is narcose bij acupunctuur mogelijk?

Antwoord: Door het stimuleren van tegenwerkende zenuwstromen is dit inderdaad mogelijk. Het inbrengen van de naalden blijft echter pijnlijk. Op deze wijze kan men niet alles verdoven. Bij botbreuk kan men bv. de pijn bij het op zijn plaats brengen van het bot niet geheel wegwerken, zodat een andere vorm van narcose hier gewenst is. De stelling bij hen die alleen met de acupunctuur werken, is overigens: Ik doe alles voor mijn patiënt wat met mijn kunst mogelijk is. Zijn er ingrepen nodig die toch pijn zouden veroorzaken, dan heb ik al het mogelijke gedaan en moet hij dus verder maar even op zijn tanden bijten.

Vraag: Wat is de zwaarste pijn?

Antwoord: Voor een mens altijd weer de voorstelling van een lijden vóór dit werkelijkheid wordt. Wat een doodoener lijkt, maar het is niet zo: Wij kunnen ons denkbeeld omtrent pijn onbegrensd opvoeren zonder dat de normale pijnbegrenzing, die in het lichaam bestaat, optreedt. Lichamelijk is echter de een veel gevoeliger dan de ander. Sommige mensen hebben een meer pijngevoelig zenuwstelsel dan anderen. Je kunt zeggen dat de vrouwen in doorsnede een veel minder pijngevoelig zenuwstelsel hebben dan mannen. Dit komt voort uit het functioneren van het vrouwelijke lichaam en de noodzaak tot baren. Hierdoor is een grotere pijnweerstand, een mate van verminderde pijngevoeligheid voor een vrouw zelfs een noodzaak. Moeten wij, wanneer u het over grootste pijnen hebt, echter aan de hand van pijnsignalen redeneren? Dat is niet goed mogelijk, want pijn is zoals je deze ervaart, zodat psychische factoren mede een rol spelen. Daarom ook meen ik, dat een pijnverwachting een veel grotere rol zal spelen dan de feitelijke pijn.

En daarmee is het medische uurtje van ome Henk dan voorbij....

Nog enkele opmerkingen: Wanneer wij spreken over pijn, pijniging, oorzaak en gevolg en dergelijke zaken, vergeten wij gemeenlijk een zeer belangrijk punt:

Het feit, dat de innerlijke harmonie en de innerlijke eenheid van de mens veel belangrijker is dan de uiterlijke verschijnselen. Iemand die in zich een zekere mate van rust op weet te brengen, kan iets van die rust afstralen op anderen. Iemand die innerlijk evenwichtig en harmonisch is, kan iets daarvan gebruiken om disharmonieën bij anderen ongedaan te maken. Zo is het eigenlijk overal. Ook de problemen van het leven liggen vaak heel anders dan je die ziet. Maar jij bent er druk mee bezig, ziet het als een oorzaak en gevolgwerking en bent bang dat het nog meer voor je zal gaan betekenen. Je komt zelfs tot complexen daarover. Komt er een ander die wat nuchterder en wat harmonischer is, dan heft hij een deel van deze ellende voor je op, alleen reeds door aanwezigheid. Niet omdat zo iemand nuchter denkt, maar omdat hij een mate van harmonisch zijn op kan brengen en uitstralen. Je kunt in dergelijke gevallen natuurlijk wel tot iemand zeggen: wat redeneer je nu, je bent gewoon gek. Maar dat helpt gemeenlijk niet. Aan de andere kant kun je zonder erover te spreken toch met iemand harmonisch zijn, begrip hebben voor zijn problemen en zo een deel van de onevenwichtigheid absorberen en soms zelfs blijvend opheffen. Of het nu gaat over oorzaak en gevolg, genezing, pijn of nog iets anders, innerlijk harmonisch zijn en dit zo goed mogelijk blijven, is wel erg belangrijk.

Wat niet betekent dat je zoetzalvende door de wereld dient te zweven. Sommige mensen spreken over harmonie, alsof het een soort met suiker omhulde haarlemmerolie is, welke de mens door het geestelijk lichaam gewreven dient te worden, tot zijn voortdurende ontlasting alleen nog maar uit goddelijke kracht bestaat. Maar dat is het zeker niet. Harmonie is een toestand, waarbij je toch aanvaardt, ondanks alles; waarbij je rustig nijdig wordt, maar gelijktijdig beseft: dat haalt ook niets uit en weer kijkt of er mogelijk iets beters is, iets positievers. Een mens, die steeds weer zoekt naar het positieve en in zich de waarden van het positieve beleeft, is daarom nog niet iemand die je, wanneer je hem op de tenen trapt, alleen maar een 'God zegen je' toeroept. Mogelijk roept hij God wel aan, maar dan toch wel op een wat andere wijze. Zo iemand zal op het ogenblik zelf rustig nijdig kunnen zijn en nog mopperen ook. Maar het is voor hem niet uitermate belangrijk meer.

Harmonie is een ervaren dat alles toch zijn zin en betekenis heeft, het ervaren dat met alles eenheid mogelijk is, terwijl de negatieve zaken eerder nevenverschijnselen zijn - onvermijdelijk mogelijk, maar niet het belangrijkste in het leven. Harmonie is het winnen van een innerlijk contact, waardoor je het geheel van de verschijnselen kunt verwerken. En dit kun je alleen bereiken wanneer je niet uitsluitend de nadruk legt op het negatieve. Zo met pijn ook: je kunt veel pijn hebben en toch zeer goed blijven presteren. Denk maar eens aan sommige voetballers, die ondanks een blessure doorgaan en in elke prestatie nog een enorme vreugde vinden ook. Iets dergelijks is in het dagelijkse leven ook mogelijk. Wat mij tot het slotthema brengt:

Er zijn altijd wel onaangenaamheden in het leven. Maak je er desnoods nijdig over, maar blijf er niet over doordreinen. Stoot je je hoofd, denk er de eerste 10 minuten aan, lach erom, wanneer een ander het over je buil heeft, maar blijf er niet een week over bezig, want daarmee schaadt je jezelf. Krijg je een schok, zie je iets ergs of lelijks in de wereld, constateer het. Maar ga dan verder en zie of er niets iets beters, iets positievers is om je mee bezig te houden.

Zoek de goede kanten en u zult met verbazing ontdekken dat veel van de ellende, de pijnen en de verveling van het leven wegebben. Je vindt daarvoor in jezelf meer kracht, je kunt wat meer doen, je hebt een nieuwe bestemming gevonden. Je bent mogelijk niet meer zoals je was. Aan de andere kant kun je meer betekenen, omdat je meer ziet, de dingen zuiverder kunt inschatten. Je wordt langzaam verbonden met allerhande krachten die men geestelijk of paranormaal noemt, tot je zelfs meer werelden tegelijk beleeft - ook al beseft je dat gemeenlijk zelf niet, omdat je denkt dat anderen ook zo beleven. Wees positief, zoek harmonie, sta niet te lang stil bij het negatieve in leven en beleven.

Goedenavond.

d.d. 23 november 1973